

בבא בתרא קמג

שווערד

1. שו"ת הריב"ש סימן רז

... ובזה נראה שהולכין אחר לשון בני אדם, כדרך שרגילין לדבר בכיוצא בזה. כמו שכתבו המפרשים ז"ל, **שבכל ענייני שטרות הולכין בהן אחר לשון בני אדם. דומיא דנדריים, כדמשמע בסוף פ' קונם יין (ס"ג) דמדמה שטרות לנדריים, לענין שיש לכתוב בשטרות לשון שמשמעותו כן בנדריים.** וכן נמי בפרק מי שמת (קמ"ג): **הוא גברא דאמר: נכסי לבני וכו'; מי קרו אינשי לבר ברא ברא? ואמרינן התם: תניא כוותיה דרב אשי: הנודר מן הבנים, מותר בבני בנים. ובכמה מקומות בתלמוד הוא כן, בשטרות והקנאות וחייבין: מיקרו אינשי כך; וניחזי היכי קרו אינשי. ואף במה שלשון בני אדם מתחלף מלשון תורה, הולכין אחר לשון בני אדם ולא אחר לשון תורה. כמו שבנדריים הולכין אחר לשון בני אדם אפי' להקל, ולא אחר לשון תורה ואע"פ שהוא להחמיר.** כדאיתא בריש פרק הנודר מן המבושל (מ"ט), שהנודר מן המבושל מותר בצלי; ואע"פ שבלשון תורה הצלי נקרא מבושל, כדכתיב: ויבשלו את הפסח. וכן בההוא פרק (נ"א): הנודר מן הדגה, מותר בגדולים ואסור בקטנים; אע"ג דבלשון תורה דגה בין גדולים בין קטנים משמע, כדכתיב: והדגה אשר ביאור מתה. אפילו הכי אזלינן לקולא, משום דבנדריים הלך אחר לשון בני אדם, כדאיתא התם. **ושטרות נמי, לעולם הולכין בהם אחר לשון בני אדם, אלא שלפעמים, כשאין לשון בני אדם ברור בדבר ההוא. הולכין אחר לשון תורה. כדאמרינן בפ' מי שמת (שם/קמג), גבי ההוא דאמר לדביתהו: נכסי ליך ולברייך, אמר רב יוסף: קנאי פלגא, ואמר ר"י: מנא אמינא לה? דתניא: והיתה לאהרן ולבניו, מחצה לאהרן ומחצה לבניו. וכן נמי התם: מיקרו אינשי לחד ברא בראי; ת"ש: ובני דן חוששים; ובני פלוא אליאב; ובני איתן עזריה. ואחרי שיש לנו ללכת אחר לשון בני אדם בלשון הכתוב בשטרות, הדבר ידוע שאין כוונת הלשון ההוא אלא בצואת שכיב מרע ובסדור מועיל. לפי שדרך בני אדם בארצות אלו לקרוא לצואה סדור, ר"ל בלשון לעז אורדינ"ר, ואין קורין כן למתנת בריא. ...**

2. יד רמה על בבא בתרא דף קמג/ב

מב. ואגב ארחיך ש"מ דמאי דיהיב איניש לכלתיה קני בריה זכותא בגויה במה דקני כמאי דיהיב לה איהו גופיה, **דכי קא יהיב לכלתיה להנאת בריה קא יהיב.** דאי סלקא דעתך דכי קא יהיב לאו לבריה קא יהיב, כי נסיבן בנאתיה נמי מאי הוי, מי שביק איניש בנתיה דנסיבן ויהיב לכלתיה דאינין נכריות. **אלא משום דכי יהיב לכלתיה, לבנים קא יהיב.** וכי תימא אי סלקא דעתא דכי קא יהיב לבריה קא יהיב, היכי קאמרי הכא לא שביק איניש בנאתיה ומשדר לכלאתיה, והא קא אמרת כי קא משדר לבריה קא משדר, ואדרכא לא שביק איניש בניה ומשדר לבנתיה. התם היינו טעמא משום דהני פיסקי דשיראי מסתמא כי שדרינהו לאשתמושי בגוייהו הוא דשדרי, ואמטול הכי מחזקינן להו דכי שדרינהו למאן דחזו ליה לגופייהו הוא דשדרינהו, כדאמרינן בהדיא הראויין לבנים לבנות והראויין לבנות לבנות, ולא אמרי' כיון דאפשר לזבונניהו ולמיזבן מיניהו מידי דחזי להו לבנים אימא לבנים הוא דשדר, ואמטול הכי היכא דחזי לבנות ולא לבנים אע"ג דאית ליה כלאתה נמי כיון דבנתיה לא נסיבן לא שביק איניש בנאתיה דצריכין להו להני פיסקי דשיראי לגופייהו ומשדר לבניה דלא צריכי להו לדידהו אלא לנשיהו דאינון כלתיה. וכי תימא אם כן היכא דנסיבן בנאתיה נמי נימא לא שביק איניש בנתיה ומשדר לכלאתיה. שאני התם דלאו עילויה רמיאן, הילכך מסתמא לא תלינן בדידהי אלא מידי דלא חזי להו לבנים לגופייהו כלל כדברירנא:

3. שולחן ערוך חושן משפט הלכות מתנה סימן רמז סעיף א

(א) **בריא ששלח כלים ממדינת הים ואמר: ינתנו אלו לבני, הרי אלו ינתנו לבנים ולבנות.** הראוי לבנים, כגון ספרים וכלי מלחמה לבנים; והראוי לבנות, כגון כלי משי הצבועים וחלי זהב, יטלום הבנות...

4. שולחן ערוך חושן משפט הלכות מתנה סימן רמז סעיף ג

(ג) **שכיב מרע שאמר: נכסי לבני, בלשון רבים, ולא היה לו אלא בן אחד ובנות, הכל לבן לבדו.** (וכ"ש אם יש לו בנים רבים דהכל לבנים) ואין הבנות בכלל. (ואם אמר בפירוש: לבני ולבנות, הראוי לבנים לבנים, והראוי לבנות לבנות) (מרדכי פרק מי שמת), וכן אין בן הבן בכללן. ...

5. סמ"ע סימן רמז

[1] הכל לבן לבדו. דדוקא בבריא שאמר יתנו לבני הבנות בכלל כנ"ל [סעיף א'], כדי לחבבן על בעליהן כשהן נשואות, או שיקפצו עליהן לנשאן כשאין נשואות, אבל שכיב מרע אין דרכו להעביר נחלה כדי לחבב בנותיו על בעליהן. ואפילו אינו נשואות, מ"מ כיון דלאחר מיתתו צריכין ליתן להן עישור נכסים, אין דרכו להעביר נחלה יותר מזה, וכן מבואר בתשובת הרא"ש [כלל פ"ה סי' ג'] והביאה הטור [סעיף ו']. ואע"ג דאמר לשון רבים ואין לו אלא בן אחד, מצינו בקרא כיוצא בזה, ובני דן חוששים [בראשית מ"ו כ"ג], ובני פלוא אליאב [במדבר כ"ו ח']. ועיין דרישה [סעיף ג'] שכתבתי לשון התוס' [ב"ב קמ"ג ע"ב ד"ה תא] שכתבו ז"ל, **וא"ת א"כ למה הוצרך לומר שיתנו לבנו, בלא אמירתו נמי בנו יורשו ולא בנותיו, וי"ל דאמרינן דהוצרך לאמרו מפני שידע שכבר נתן נכסיו בצואת שכיב מרע לאחרים ואתא בציווי זה לחזור בו, ע"ש** מה שכתבתי עוד מזה: